

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Д.е.н., проф. Лоханова Н.О.
(підпис)
“___” травня 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030509 Облік і аудит
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік, аналіз та контроль використання запасів (на прикладі
КП «Теплопостачання міста Одеси»»

Виконавець:
студентка обліково-економічного факультету
Войтенко Кристина Едуардівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
к.е.н, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Чернишова Людмила Вікторівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ.....	6
1.1. Економічна сутність, класифікація та оцінка запасів.....	6
1.2. Нормативно-правова база обліку запасів.....	15
1.3. Сучасна проблематика обліку запасів.....	19
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ДОСЛІДЖУВАНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....	25
2.1. Загальна характеристика діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси».....	25
2.2. Опис первинної документації при здійсненні операцій з запасами.....	37
2.3. Особливості формування обліку запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси».....	40
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗАПАСІВ: ТЕОРІЯ ТА ДІЮЧА ПРАКТИКА.....	45
3.1. Аналіз ефективності використання запасів на базовому підприємстві.....	45
3.2. Контроль запасів на підприємстві КП «Теплопостачання міста Одеси»: методичні аспекти та практика проведення.....	50
3.3. Шляхи вдосконалення обліку, аналізу та контролю запасів на вітчизняних підприємствах.....	57
ВИСНОВКИ.....	60
Список використаних джерел.....	63
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми. Забезпечення проведення ефективного процесу обліку та контролю за формуванням та зміною запасів підприємства відіграє велике значення, особливо на підприємствах, де зосереджуються великі потоки матеріальних цінностей. Здійснення діяльності в сучасних мінливих умовах вимагає розробки і впровадження нововведень по організації обліку запасів на складах підприємств і організацій. Це зумовлює необхідність дослідження сучасних особливостей організації обліку запасів на складах вітчизняних підприємств з метою досягнення найбільш ефективних результатів діяльності.

Дослідження наукових розробок та публікацій показало, що проблемам обліку та контролю за формуванням та зміною запасів та проведення аналізу ефективності їх використання на підприємстві приділяли та приділяють значну увагу такі науковці та фахівці в галузі економіки як: Н.А. Гура, Г.П.Голубнича, Н.І. Дорош, Б.А. Засадний, Т.Г. Мельник, К. Л. Багрій, М. С. Білик, Т. А. Довга, Г. І. Кіндрацька, О. Я. Кобилух, О. А. Сандальнова, В.В.Сироїжко, Н.А. Волкова, Н.О. Лоханова та інші. Враховуючи значний внесок науковців, очевидно, що окремі аспекти та питання обліку та контролю за формуванням та зміною запасів та проведення аналізу ефективності їх використання на підприємстві все ще потребують уточнень та подальшого наукового опрацювання.

Утім, попри вагомі напрацювання щодо роз'яснення сутності запасів, їх класифікації, оцінювання, єдиної позиції у виявленні цього поняття серед учених не вироблено.

Різноманітність підходів до тлумачення категорій «запаси», «матеріальні цінності», «виробничі ресурси» дає зрозуміти, що необхідним та актуальним є дослідження напрацювань для уточнення та поглиблення сутності запасів.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає в розкритті методики обліку та аналізу запасів та надання пропозицій щодо вдосконалення контролю запасів, а також пошук резервів підвищення ефективності використання запасів.

Для досягнення мети необхідно вирішити задачі:

- 1) розкрити економічну сутність запасів;
- 2) надати класифікацію та роль в діяльності підприємства;
- 3) здійснити огляд нормативно-правової бази обліку запасів;
- 4) провести аналіз нормативної бази та спеціальної літератури з питань обліку та аналізу запасів підприємства;
- 5) розкрити методику аналізу забезпеченості підприємства запасами;
- 6) розкрити методику аналізу ефективності використання запасів підприємства;
- 7) розробити шляхи вдосконалення обліку запасів на підприємстві.

Об’єкт і предмет дослідження. Предметом кваліфікаційної роботи є облік, аналіз та контроль запасів підприємства в сучасних умовах господарювання.

Об’єктом дослідження є облік, аналіз та контроль запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси».

Методи дослідження. У роботі були використані такі наукові методи дослідження: методи порівняння та узагальнення – для обробки вхідної облікової інформації; методи індукції та дедукції – для визначення загальних тенденцій розвитку системи обліку та контролю запасів; абстрактно-логічний метод – для вивчення та вдосконалення контролю запасами; методи спостереження та анкетування – для оцінки стану обліку та контролю запасів; розрахунково-аналітичний та графічний методи для побудови таблиць, проведення розрахунків і наочного відображення результатів дослідження; методи систематизації, гіпотези та припущення – для формування власної думки та внесення рекомендацій щодо удосконалення системи обліку та контролю.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження виступають законодавчі та нормативні акти з обліку та контролю, монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, матеріали наукових конференцій та інші публікації фахівців в галузі обліку та контролю, засновницькі та інші організаційні документи досліджуваного підприємства,

його первинна документація, облікові регістри, фінансова та інша економічна звітність.

ВИСНОВОК

Виходячи із мети та завдання кваліфікаційної роботи, поставлених на початку дослідження, нами було проведено ряд заходів та висунуто пропозиції по вирішенню зазначених питань по удосконаленню обліку та контролю за запасами на підприємстві.

Теоретичні положення і питання обліку запасів потребують вдосконалення і доопрацювання. У свою чергу, розв'язання цих питань зумовить вихід на якісно новий рівень побудови обліку запасів, значно підвищить їх роль в управлінні кожним вітчизняним підприємством.

Перш за все, за допомогою порівняння визначень запасів різних авторів було визначено їх значну роль у процесі суспільного виробництва. В законодавчих і нормативно-правових документах вживаються різні назви категорії – “запаси”, “матеріали” та інші терміни. Пропонуємо вважати запасами сукупність предметів праці, які знаходяться на підприємстві у вигляді складських запасів основних та допоміжних матеріалів, а також палива, запасних частин, зворотних відходів, тари та інших матеріалів, які призначені для використання як у виробничому процесі так і для будь-яких інших потреб підприємства за умови їх повного споживання у одному операційному циклі.

Ефективність управління запасами має велике значення, особливо на підприємствах, де зосереджуються великі потоки матеріальних цінностей. В умовах ринкової економіки особливо важливого значення набуває поліпшення використання матеріальних ресурсів.

Недосконала система організації бухгалтерського обліку викликає неповне та несвоєчасне надходження звітних даних та іншої інформації. Проте до нині ряд принципових питань, зокрема організації обліку запасів на складах залишаються дискусійними і потребують удосконалення на місцях в залежності від галузі виробництва та видів діяльності підприємства.

Вибір підприємством оптимального методу оцінки запасів сприяє збільшенню оборотних коштів, залученню інвестицій, що в підсумку дає

можливість отримати більші прибутки та в цілому покращити фінансовий стан підприємства.

Реалізація напрямів удосконалення обліку запасів вітчизняними підприємствами призведе до значного підвищення результативності їх фінансово-економічної діяльності. Вирішення комплексу суперечливих та дискусійних питань обліково-аналітичного управління виробничими запасами є актуальним для підприємств України і досліджуваного підприємства з метою створення передумов для більш ефективної роботи у сфері обліку.

Проблемним залишається питання інтеграції виробничої і облікової систем та створення комплексного інформаційного середовища, тому впровадження сучасних технологій забезпечить належні передумови одержання якісної інформації для розроблення науково-обґрунтованих управлінських рішень.

Для вирішення питань, пов'язаних з веденням обліку виробничих запасів, важливе значення має впровадження засобів автоматизації, що надасть можливість ефективно вирішувати такі важливі питання, як:

- підвищення достовірності й оперативності інформації про залишки та рух виробничих запасів;
- впорядкування системи документального забезпечення всіх операцій;
- своєчасне й оперативне вирішення питань контролю за надходженням, зберіганням та затратами виробничих запасів.

Дослідивши діяльність КП “Теплопостачання міста Одеси” визначено чинники, що спричиняють низьку рентабельність:

- неповне здійснення заходів щодо економії матеріалів;
- нераціональний розподіл матеріалів, їх невимірність;
- відхилення у технології виготовлення виробів, що спричиняє додаткові відходи.

Впровадження аналізу допоможе більш раціонально використовувати наявні матеріальні ресурси, зокрема знаходити внутрішні резерви для

збільшення виробництва продукції за рахунок зменшення матеріальних витрат на одиницю продукції.

Можна виділити наступні напрямки вдосконалення управління запасами на підприємствах:

- підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління запасами підприємств;
- удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації запасів;
- обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;
- чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басенко О. В. Облік і аудит запасів та аналіз ефективності їх використання: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / О.В. Басенко. – Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана». К., 2015. С. 20.
2. Безкоровайна Л. В. Проблеми бухгалтерського обліку виробничих запасів та напрямки його удосконалення [Електронний ресурс] / Л. В. Безкоровайна // Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки. – 2016. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_4_3.(дата звернення 12.05.2019).
3. Бержанір І. А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів / І. А. Бержанір, Т. А. Демченко, А. А. Кістол // Економічний простір. 2016. № 107. с. 161-168.
4. Бондаренко Н. М. Організація внутрішнього контролю запасів на підприємстві [Електронний ресурс] / Н. М. Бондаренко, Г. С. Сімон // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2014. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/23-2-2017/23.pdf>. (дата звернення: 19.04.2019)
5. Бублик М.О. Проблеми управління виробничими запасами на підприємствах та шляхи їх вирішення // Науковий вісник Управління розвитком. 2014. №2(165). 91 с.
6. Бурдейна Л. В. Облік та оцінка виробничих запасів у інформаційній системі підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Бурдейна Л. В. Львів, 2015. С. 10.
7. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець – [8-те вид., перероб. і доп.]. – Житомир: ПП «Рута», 2014. 912 с.

8. Виноградова М. О. Аудит: навч. посіб. [Електронний ресурс] / М. О. Виноградова, Л. І. Жидєєва // Центр учбової літератури. 2014. URL: http://culonline.com.ua/Books/audit_vinograd.pdf. (дата звернення: 19.04.2019)
9. Внутрішньогосподарський контроль. [текст]: навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук – К. : “Центр учбової літератури”, 2014. 496 с.
10. Волкова Н. А. Економічний аналіз: навч. посіб./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, А.Н. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт. 2015. 312 с.
11. Волкова Н. А. Організація та методика економічного аналізу: навч. посіб. / Н.А. Волкова, Н. Е. Подвальна – Одеса: ОНЕУ, ротапринт. 2012. 267 с.
12. Ворхлік В. Р. Облік і контроль виробничих запасів та аналіз ефективності їх використання на підприємстві [Електронний ресурс] / В. Р. Ворхлік // Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2016. URL: <http://www.sworld.com.ua/konferm3/245.pdf>. (дата звернення: 12.04.2019)
13. Гіщук О. С. Методичні рекомендації щодо вивчення навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" / О. С. Гіщук. – Чернівці, 2016. – С. 39-40.
14. Голос Т. Б. Проблеми оцінки виробничих запасів / Т. Б. Голос // Збірник студентських наукових праць Уманського національного університету садівництва. –Умань: 2014. ч. II: Економічні та гуманітарні науки. с. 39.
15. Граковський Ю. Інвентаризація: бухгалтерський та податковий облік [Електронний ресурс] / Ю. Граковський, Л. Хропун // Вісник. Офіційно про податки. 2015. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/9112>. (дата звернення: 16.04.2019)
16. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік. 2-е видання, перероб. і доп. Навчальний посібник / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів. – Київ: Центр учбової літератури. 2016. с. 424.
17. Данілочкіна О. В. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України / О. В. Данілочкіна, В. О. Голод. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum. (дата звернення: 12.04.2019)

18. Дмитренко А. В. Економічна сутність поняття виробничі запаси [Електронний ресурс] / А. В. Дмитренко, І. В. Балабась // Економіка і регіон. – 2016. – № 2. – С. 149-152. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2016_2_24. (дата звернення: 06.04.2019)
19. Довга Т. А. Роль та місце аналізу виробничих запасів в системі управління ресурсним потенціалом підприємства [Текст] / Т. А. Довга // Молодий вчений. – 2015. – №5. – С. 88-94.
20. Дунаєва М. В. Особливості відображення запасів у фінансовій звітності за МСФЗ та НП(С)БО / М. В. Дунаєва. // I Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки». – 2017. – С. 298
21. Завгородній В.П. Бухгалтерський облік в Україні з використанням Національних стандартів - Київ: А.С.К., 2013. 847с.
22. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» від 16.07.99 р. №996-XIV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T990996.html. (07.04.2019)
23. Інна Назаренко. Як правильно організовувати облік запасів // Все про бухгалтерський облік // 7 липня № 52 (477) 2015. – 46 с.
24. Інструкція про застосування «Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій», затверджена наказом МФУ від 30.11.1999 р. №291 [Електронний ресурс]. Міністерство фінансів. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (дата звернення: 07.04.2019)
25. Кириленко Т. Я. Актуальні проблеми обліку виробничих запасів на підприємстві / Т. Я. Кириленко, В. Охай. // Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в управлінні господарською діяльністю та оподаткуванням підприємств : збірник тез доповідей всеукр. студ. наук.-практ. конф. 2016. с. 111.
26. Кузьома В. В. Теоретичні аспекти удосконалення організації обліку виробничих запасів [Електронний ресурс]. Економічний аналіз: зб. наук. праць.

2015. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/1024/pdf>.
(дата звернення: 09.05.2019)
27. Леонова Ю.О. Запаси підприємства як об'єкт обліку: сучасний стан та напрями вдосконалення. Глобальні та національні проблеми економіки №2. 2014р. с.1255-1258.
28. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник // Навчальне видання.- К.: ЦУЛ, 2015. с. 624.
29. Маліков В. В. Методологія аналізу ефективності використання виробничих запасів на підприємстві / В. В. Маліков // Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2015. № 2. с. 23-30.
30. Малютяк С. Облік запасів: деякі нюанси застосування П(С)БО та МСБО / С. Малютяк // Облік і звітність. 2015. № 7-8 (236-237). с. 50-53.
31. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси»: від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс] / Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/929_021?lang=uk.
(дата звернення: 11.04.2019)
32. Наказ про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів: від 22.05.1996 р. №145 [Електронний ресурс] / Міністерство статистики України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN330.html. (дата звернення: 12.04.2019)
33. Наказ про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів: від 21.06.1996 р. №193 [Електронний ресурс] / Міністерство статистики України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/v0193202-96/conv>. (12.04.2019)
34. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс України, прийнятий Верховною Радою України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 11.04.2019)
35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. №246, зі

змiнами та доповненнями. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>. (дата звернення: 12.04.2019)

36. Світлична В.Ю. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України [Електрон. ресурс] / В. Ю. Світлична. URL : http://www.economy-confer.com.ua/full_article/716. (дата звернення: 10.05.2019)

37. Теоретико-методичні засади дослідження бізнес-процесів у підприємстві/ Н. А. Волкова, Р. М. Волчек, О. М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ППЦ «Белка».-2019.-169.

38. Чернишова Л. В. Аналітична складова системи управління конкурентоспроможністю економічного потенціалу підприємства / Л. В. Чернишова // Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу у контексті євроінтеграції: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. – Херсон: Грін Д. С., 2016. – 452с.

39. Чернишова Л. В. Порівняльні аспекти доходів та витрат за МСФЗ та П(С)БО / Л. В. Чернишова, І. В. Мартиненко // Проблеми обліку, аудиту, аналізу та оподаткування в умовах глобалізації економіки: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (25 травня 2017 року) – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. – 512с.

40. Шевченко Л. Я. Інвентаризація виробничих запасів на підприємствах як метод внутрішнього контролю й аудиту [Електронний ресурс] / Л. Я. Шевченко, М. Т. Шендригоренко // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2016. URL: http://easterneurope-ebm.in.ua/journal/4_2016/85.pdf. (дата звернення: 27.04.2019)

41. Шендригоренко М. Т. Облік виробничих запасів: актуальні питання та напрямки їх вирішення / М.Т. Шендригоренко // Вісник Криворізького економічного інституту КНУ. 2013. №2. с. 102-106.

42. Ярьсько А. М. Сутність та класифікація виробничих запасів на підприємстві / А. М. Ярьсько // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. 2015. №4 (76). с. 273-281.

ДОДАТКИ